

اختلاف نظر ها در «سیاتل»

شماره:

نشست سران و نمایندگان کشورهای عضو سازمان جهانی تجارت در سیاتل آمریکا، ۱۲-۹ آذر ۷۸، با هدف دستیابی به دستور کار دور جدید گفت وگوهای آزادسازی اقتصاد جهانی برپا شد. اما این نشست به لحاظ فقدان دستیابی اعضا به نقطه نظرات مشترک برای تعیین دستور کار جلسات آینده و نیز تظاهرات اعتراض آمیز مردم، حامیان محیط زیست، اتحادیه های کارگری و... در عمل به شکست انجامید. اگرچه توافق در زمینه اسرگیری گفت وگوها در مقر سازمان جهانی تجارت در ژنو در ژانویه ۲۰۰۰ حاصل شد، اما به نظر نمی رسد که با فضای موجود، اختلافات عمیق میان آمریکا و اتحادیه اروپا و نیز میان کشورهای غنی و فقیر عضو سازمان جهانی تجارت، دور جدید گفت وگوهای چند جانبه به این زودی ها آغاز شود.

رسانه های جمعی پیش از برگزاری نشست سیاتل در جریان این نشست و پس از آن تحلیل های مختلفی در زمینه کار اجلاس سیاتل داشتند که آگاهی از آنها برای علاقه مندان به سیاست، اقتصاد و تجارت آزاد جالب توجه است. یکی از این گونه تحلیل ها که به بررسی موقعیت پیش از برگزاری اجلاس پرداخته، در نشریه «تایم» با عنوان «اختلاف نظر در سیاتل» به چاپ رسیده که اینک از نظر آن می گذرد.

انگسار آیسین نامه های ۳۶ هزار صفحه ای سازمان جهانی تجارت به رموز دور از دسترس موجودیت بشری دست یافته است.

آیا صیادان مالزیایی می توانند میگوی خود را به آمریکا صادر کنند؟ حتی اگر تورهای ماهیگیری آنها فاقد روزه هایی برای فرار لاک پشت های در معرض خطر قرار گرفته باشند؟ بله.

آیا ماساچوست می تواند از خرید محصولات از شرکت هایی که در میانمار کار تجاری می کنند، سرباز زند؟ نه.

آیا شرکت های آمریکایی با ایجاد مراکز قانونی مالیاتی برون ساحلی به طور غیرقانونی مبادرت به اخذ یارانه صادراتی می کنند؟ بله.

آیا فرانسوی ها واردات گوشت گاو

در نخستین هفته ماه دسامبر ۱۹۹۹ به شهری داغ تبدیل کردند و از آن صحنه راهپیمایی، تئاتر خیابانی و ترمرد وحشیانه ساختند؟

هزاران وزیر تجارت، سیاستمدار و کارکنان آنها امیدوارند دور جدید چندساله مشاجره بر سر چگونگی افزایش صادرات تا سر حد امکان و همچنین اجتناب از واردات کالا از کشورهای یکدیگر را آغاز کنند.

سازمان جهانی تجارت که مقر آن در ژنو است، پاسدار دادوستد و بارگاه عالی اقتصاد جهانی است. این سازمان با توجه به پیشنهاد چین برای پیوستن به آن، به ظاهر در نظر دارد مژده سرمایه داری «نابرده رنج گنج میسر نمی شود» را در سراسر جهان به همگان بدهد.

مذاکرات تجاری؟ آه لطفاً وقتی مذاکرات تمام شد ما را هشیار کنید. تعرفه ها، یارانه ها، اقدامات ضد رقابت مکارانه (ضد دامپینگ)، موافقتنامه های سرمایه گذاری چندجانبه، حتی بیل کلیتون رییس جمهوری آمریکا نیز اعتراف می کند که اکثر مردم فکر می کنند سازمان جهانی تجارت یک کلوب مرکب از «آدم های غنی» است، جایی که مردم به آن وارد می شوند، به زبان های عجیب صحبت می کنند و قوانینی را وضع می کنند که به مردمی کمک می کند که بیشتر آن قوانین را داشته اند و یا آن را به مردمی که فاقد آن بوده اند، واگذار کرده اند.

پس چرا ده ها هزار تظاهرکننده از اطراف دنیا، شهر سرد و بارانی سیاتل را

هورمونی آمریکا را تحریم می‌کنند؟ خیر. کسانی که قوانین را نقض می‌کنند، مجازات می‌شوند. این مجازات به صورت افزایش تعرفه‌های پنیتر «رکفور» در میان سایر خوراکی‌ها اعمال می‌شود.

به طور خلاصه، تجارت آزاد حرکتی خوب است که احساس مطلوبی ایجاد می‌کند. تعرفه‌ها را کنار بگذارید و مصرف‌کنندگان به طور کلی در همه دنیا از کاهش قیمت‌ها نفع می‌برند. دشمنان سیاسی به دوستان اقتصادی تبدیل می‌شوند، دوستانی که با یکدیگر مبادلات تجاری انجام می‌دهند. تجارت جهانی در مدت نیم قرن از زمان ایجاد موافقتنامه عمومی تعرفه و تجارت (گات) با ۲۳ عضو (که سپس سازمان جهانی تجارت جایگزین آن شد) ۱۵ برابر توسعه یافت و ارزش مبادلات تجاری به ۶ تریلیون و ۵۰۰ میلیارد دلار بالغ شد. آمریکا به عنوان بزرگترین کشور صادرکننده و واردکننده کالا در جهان، قریب یک سوم رشد اقتصادی خود را در دهه گذشته به تجارت مدیون است. صادرات آمریکا اینک حدود ۳۸ درصد ارزش تولید ناخالص داخلی کشورهای اتحادیه اروپاست.

«مایک مور» که زمانی در کار گوشت بود و اینک ریاست سازمان جهانی تجارت را برعهده دارد، می‌گوید: «همکاری یک انتخاب نیست. همکاری باید وجود داشته باشد و امری واجب و حتمی است.»

لیکن با ایجاد یکپارچگی اقتصاد جهانی توسط شرکت‌های چندملیتی، یک واکنش سیاسی مردمی به وجود می‌آید. مخالفان با تجارت مخالفت ندارند، بلکه خواستار اجرای قوانین دوستانه هستند که رفاه اجتماعی، محیط زیست، حقوق کارگری و فقر جهان سومی را دربرمی‌گیرد.

متجاوز از ۷۷۵ سازمان غیردولتی در سازمان جهانی تجارت ثبت نام کرده‌اند و ۲۱۰۰ ناظر را نیز با خود به این سازمان آورده‌اند.

«لوری والاش» مدیر «سالن عمومی نظارت بر تجارت جهانی شهروند» می‌گوید: «سازمان جهانی تجارت یک هشت‌پا است که هر بازوی آن در داخل یک شکاف کوچک دموکراسی قرار دارد. این سازمان قوانین داخلی پیمان‌های بین‌المللی را اعلان می‌کند و قوانین واحدی را اعمال می‌نماید.»

اگر کمیته میزبانی سیاتل به ریاست «بیل گیتز» مدیر ارشد میکروسافت و فیلیپ کاندیت، مدیر ارشد بوئینگ است، بیم دارد که مبادا تظاهرات، این رویداد را تحت‌الشعاع قرار دهد و دیپلمات‌های تجاری حتی بیشتر نگران هستند که مبادا مذاکرات از داخل منفجر شود.

مذاکره‌کنندگان که هفته پیش از اجلاس سیاتل، در ژنو گفتند که نمی‌توانند با دستور کار موافقت کنند، این مسأله فشار بیشتری بر نمایندگان حاضر در سیاتل وارد کرد. نمایندگانی که با فریاد تظاهرکنندگان در این شهر کار می‌کردند.

«پیر پتی‌گرو» وزیر تجارت کانادا می‌گوید: «نگران هستم که سیاتل به یک باغ وحش تبدیل شود.»

کشورهای روبه‌رشد گله‌مند هستند که آنها درصد گشودن بازارهای خود هستند، ولی منافع کمی نصیب آنها می‌شود.

آنها به زمان بیشتری برای اجرای قوانین در مورد خدمات مالی و حقوق مالکیت معنوی نیاز دارند که این مورد از سوی شرکت‌های چند ملیتی حمایت می‌شود.

وزیران کشورهای جهان سوم نیز می‌گویند که کشورهای غنی تر ملزم به

واردات بیشتر از کشورهای در حال توسعه هستند و به‌ویژه به بحران آسیا در سال ۱۹۹۷ اشاره دارند، بحرانی که موجب وخامت اوضاع از تایلند تا پرو شد.

کشورهای اروپایی دفاع همه‌جانبه خود را از بازارهای کشاورزی‌شان که در حال حاضر با حمایت‌های مالی پیچیده ۴۴ میلیارد دلاری اتحادیه اروپا پشتیبانی می‌شوند، افزایش می‌دهند و آنها برای حفظ مهلت قانونی خود در مورد واردات محصولات تعدیل شده ژنتیکی در مقابل مخالفت آمریکا و کانادا مبارزه می‌کنند.

«پاسکال لامی» کمیسیونر تجاری اتحادیه اروپا آنچه وی «نشانه‌های ویژه تمدن اروپا - اصرار بر مواد غذایی بر کیفیت، هویت فرهنگی در جهانی بدون موانع و تمایل به دیدن برخی فعالیت‌های کاهش یافته» می‌نامد، پافشاری می‌کند. به عبارت دیگر حمایت از فیلم‌های دیسنسی، پیتزا هات و بانکداران آمریکایی نیز مورد توجه لامی است.

در دستور کار آمریکا مسایلی است که مورد رنجش همه است. مسأله‌ای که به‌ویژه موجب ناراحتی آسیایی‌هاست، پافشاری و تأکید آمریکا بر کاهش تعرفه‌های تجارت الکترونیکی، بیوتکنولوژی و خدمات مالی است، صنایعی که در آنها آمریکا نقش راهبردی دارد و در عین حال قانون ضد رقابت مکارانه (ضددامپینگ) و واردات فولاد را اجرا می‌کند.

«چائو تاک‌هی» وزیر تجارت و صنایع هنگ‌کنگ می‌گوید: «آمریکا فقط دستور کار خود را دنبال می‌کند، در حالی که برای نیازهای دیگران اهمیت کمی قابل است.»

اعضای شبکه فعالان در همه جا صف بسته‌اند. آنها با همان نیروهایی که جهانی شدن اقتصاد را اداره می‌کنند، قدرت

یافته‌اند. این نیروها شامل فن‌آوری اینترنت و کاهش موانع و هزینه‌های سفرهای بین‌المللی هستند. گروه‌هایی همچون شبکه اطلاعاتی مصرف‌کنندگان کنیا، حامیان فعال محیط زیست اکوادور و اتحادیه کارائیب ترینیداد و توباگو که در امر «تحقیقات و اقدام برای طرفداری از حقوق زنان» فعال است و از طریق شماری شبکه رایانه‌ای وب به هم ملحق شده‌اند، فهرستی از مباحث قابل طرح در سیاتل را در اختیار هم‌تایان آمریکای شمالی، اروپایی و آسیایی قرار می‌دهند. پنج تن از فعالان، ضرورت اعطای کمک به بیماران ایدزی را در اواسط نوامبر ۹۹ به دفتر «شارلین بارشفسکی» (مذاکره‌کننده تجاری آمریکا) اعلام کردند و مراتب اعتراض خود را نسبت به قوانین سازمان جهانی تجارت که داروی ایدز برای کشورهای فقیر را گران کرده‌اند، اعلام داشتند.

«بسج علیه جهانی شدن» در آمریکا شکل می‌گیرد، اتحادیه‌های کارگری از دولت آمریکا انتقاد می‌کنند. آنها شاهد انتقال مشاغل به مکزیک و سایر کشورهای با دستمزد پایین به خاطر کاهش تعرفه‌های کالاها ساخت خارج می‌باشند. کنگره آمریکا ضمن تسلیم جزئی در برابر چنین نگرانی‌ها، دوبار از تفویض اختیارات انجام مذاکره تجاری به کلیتون، رییس جمهوری این کشور سرباز زد و با این کار تلاش جهت توسعه موافقتنامه تجارت آزاد آمریکای شمالی (نفتا) را بی‌ثمر گذاشت.

مباحثات آنها در لفافه‌ای از واژه‌های اخلاقی قرار داشت، اتحادیه‌ها با فعالان محیط زیست، حقوق بشر و مصرف‌کنندگان متحد می‌شوند تا بتوانند از طریق مبادلات تجاری به یک سیاست اجتماعی دست پیدا کنند.

برای روز ۳۰ نوامبر ۹۹ که اولین روز بررسی و مشورت‌های سازمان

جهانی تجارت بود، اتحادیه افل-سیو در نظر داشت یک راهپیمایی در سیاتل به راهبری ۹۰۰ تن از کارگران ماهر بوئینگ که کارفرمای آنها یکی از صادرکنندگان مهم جهان است، برگزار کند. نمایندگان اتحادیه‌های کارگری که هر یک معرف کسانی از معلم گرفته تا راننده کامیون هستند، از ۲۵ ایالت و ۱۴۳ کشور گرد هم می‌آیند.

کارگران بارانداز قصد دارند فعالیت بنادر را متوقف سازند. ضمناً بخش کارگران صنایع «پوژت‌ساند» یک اعتصاب دانشجویی به راه می‌اندازند. «دیوید راید» ۴۲ ساله که شغل خود را به عنوان راننده جرثقیل در کایزر آلومینوم از دست داده، می‌گوید: «ما در اوایل دهه ۸۰ از گرفتن دستمزدها و پاداش‌های خود امتناع کرده و خواستار رقابتی‌تر شدن آن در جهان شدیم.

وی می‌گوید: «اگر بتوانم سازماندهی کنم، در آن صورت دیگر یک قربانی نیستم.»

پیام ضدجهانی شدن در طیف گسترده‌ای از ایدئولوژی از راست انزواطلبی «بوکانانیت» تا گروه‌های چپ‌گرای «کالایدواسکوپ» طنین‌انداز می‌شود.

«جان سلرز» مدیر انجمن روکاس در حین آموزش گروهی از دانشجویان برکلی در ماه گذشته گفت: «سازمان جهانی تجارت یک همگرایی هماهنگ را مطرح ساخته است.»

حامیان حفاظت از جنگل‌ها که مهارت‌های خود را با تحریم قطع درختان صیقل داده‌اند، روی تلاش‌های آمریکا در جهت کاهش تعرفه‌های جهانی برای کاغذ و محصولات خمیر کاغذ متمرکز کرده‌اند. این دست‌کم یک نمایش خوب می‌تواند باشد.

«آلکسیز هرمان» وزیر کار آمریکا در اوایل ماه نوامبر ۹۹ در سیاتل، حمایت

خود را از تجارت آزاد اعلام کرد و مورد اعتراض فولادکاران، حامیان تلاش‌های ضدسته‌ای، حامیان برمه آزاد و حتی «آن کرخام» ۲۶ ساله از اتحادیه دوچرخه‌سازان واشنگتن قرار گرفت. کرخام توضیح داد: «من یک فعال در صنایع دوچرخه‌سازی هستم، ولی سیاست تجارت آزاد اینک یک مکتب پیروی از جهانی شدن همراه با پراکنندگی شهری و آلودگی هواست.»

پلیس از ۲۴۰ فعال انجمن «هیومانه» (Humane) که ملبس به لباسی لاک‌پشت‌گونه هستند، و قرار است نسبت به تصمیم سازمان جهانی تجارت در مورد صادرات میگو تظاهرات کنند، کمتر هراس دارد. آنها نیز در مورد زنجیره انسانی و روحانیون که قصد دارند روز دوشنبه گردهم بیایند و خواستار کاهش بدهی کشورهای جهان سوم شوند، نگران نیستند.

ولی شماری از «هوچیان تندرو» در زیرزمین‌های کلیسا شعارهای خود را به‌طور گروهی تمرین می‌کنند، شعارهایی مانند «دولت را در هم بکوبید»، «بگذارید آزادسازی انجام شود».

ضمناً چهار عدد کوکتل مولوتوف در یک فروشگاه خالی در بخش جنوبی سیاتل در ماه نوامبر جاسازی شده بود. این فروشگاه محل گردهمایی معترضین بود.

جای حیوت نیست که این شهر (سیاتل) ۶ میلیون دلار بودجه برای اضافه کار نیروی پلیس و انبار کردن گاز اشک‌آور در نظر گرفته است.

«پل شل» شهردار سیاتل می‌گوید: «چنانچه میهمانان پرسروصدا و ناآرامی وجود داشته باشند، ما با آنها به همان طریق رفتار می‌کنیم.»

مادامی که تظاهرکنندگان به خیابان‌ها بیایند، در آن صورت نمایندگان به سراسراها هدایت خواهند شد.

کمسیون ایواهو بارلی، اتحادیه بار (Bar) آلمان و سازندگان قطعات اتومبیل هند ثبت نام کرده اند. بسیاری به خاطر این ناآرامی پیریشان شدند. «اسکات میلر» مبلغ شرکت «پراکتر و گامبل» که ریاست اتحادیه توسعه تجارت را برعهده دارد، می گوید: «ما به مدت ۸ سال از موفقیت حیرت انگیزی برخوردار بودیم.»

امور تجاری آمریکا پیش از آنکه نگران اقدامات اولیه دولت آمریکا در برابر گروه های شهروندی باشد، نگران گشوده شدن بازار آمریکا به روی آنچه موسوم به کارتل تجاری اروپاست، می باشد.

«توماس دونوهو» رییس اتاق بازرگانی آمریکا می گوید: «محیط زیست و استانداردهای کارگری بستگی به تجارت ندارد، حتی اگر آمریکا کارها را ساده بگیرد.»

اتاق بازرگانی اجازه نمی دهد چنین چیزی رخ دهد و مابقی کشورهای جهان نیز اجازه چنین رخدادی را نخواهند داد. حق با اوست، اگرچه آمریکا چماق بزرگی به دست می گیرد، ولی سازمان جهانی تجارت با اتفاق نظر کار می کند. بزرگترین بلوک کشورهای درحال توسعه موسوم به گروه هفتاد و هفت در مقابل تلاش های کشورهای ثروتمندتر برای تأثیرگذاری بر قوانین زیست محیطی و کارگری در کشورهای روبه رشد متحد می ایستند. «ام. جی. کیریا» اقتصاددان بانک توسعه آسیا در مانیل می گوید: «با توجه به حقوق بشر اتفاق نظری در آسیا وجود دارد که حقوق بشر نباید به تجارت مرتبط باشد.»

از نظر کشورهای درحال توسعه، تبصره های مربوط به پیمان تجاری در رابطه با کار و محیط زیست منوط به حمایت از تولیدات داخلی است. این امر مسأله را برای بسیاری از

معترضین آمریکا که می گویند آنها می خواهند به کشورهای جهان سوم کمک کنند، نه اینکه کره زمین را پاکسازی کنند، به کار کودکان پایان دهند و یا حقوق بشر را تأمین کنند، دردناک می کند.

ونزوئلا و برزیل با دولت آمریکا در زمینه مقررات مربوط به پالایشگاه های بنزین صادراتی چالش دارند، زیرا آمریکا مقررات شدید زیست محیطی را به طور تبعیض آمیزی علیه شان به کار گرفته است.

چهار کشور آسیایی مانند مالزی، هند، پاکستان و تایلند با تلاش های آمریکا در جهت تحریم صید میگو در توره های بدون روزه برای فرار لاک پشت ها، چالش کرده اند.

«چاک دیش باگواتی» اقتصاددان دانشگاه کلمبیا در مناظره ای گفت: «اگر مایل هستید، مسأله لاک پشت ها را نسبت به فقر هند اولویت بدهید، بسیار خوب، این کار را بکنید!»

«لیکن چرا نمی روید و این توره های ۱۵ دلاری را در وال مارت نمی خرید و آنها را به صیادان نمی دهید.»

جنگ سرد برای سال ها یک پوشش سیاسی به تجارت آزاد داد، چه کسی می توانست با آزادی اقتصادی پس از هموارسازی راه برای ایجاد دموکراسی مخالفت کند؟ لیکن با افت تهدید کمونیسم، مردم روی جهانی شدن بازار به عنوان ریشه بسیاری از بدیها متمرکز شدند.

اصل موکد و مهم اقتصاد جهانی آن است که هر کشوری باید سازنده کالا باشد و آزادانه کالاهایی را که می تواند به شکل رقابتی بسازد، صادر کند. اگر این به معنای اجیر کردن برده و جنگل زدایی است، پس بگذارید این چنین باشد.

به رغم رشد اقتصادی، این رفتار ماندگاری موجب نگرانی گسترده در کشورهای فقیر و غنی به طور مساوی شده

است.

در ایالت واشنگتن با قریب یک شغل از هر سه شغل در تئوری ایجاد هیأت مؤسسان طرفدار تجارت به صادرات مرتبط است، ولی در تمام افراد از کدگذاران نرم افزار تا جمع کنندگان سیب یک احساس وجود دارد که مشاغل آنها فردا به جاهای دیگر منتقل می شوند. «ویلیام دالی» وزیر بازرگانی آمریکا که مورد اعتراض است، می گوید: «بسیاری از مردم اخراج ها را می بینند. آنها فواید این سیستم تجارت آزاد را نمی بینند.»

البته بسیاری از مردم مانند دالی می گویند که صلح و صفا و موفقیت تنها زمانی ایجاد می شود که موانع تجاری از بین بروند.

«کوفی عنان» دبیرکل سازمان ملل متحد در نطقی اعلام کرد: «سیستم تجاری یکی از داستان های موفق بزرگ نیم قرن گذشته است.» در همان حال، وی اضافه کرد با توجه به یک چهارم جمعیت جهان که در فقر به سر می برند، شرکت های چندملیتی موجی از حمایت از تولیدات داخلی را ریسک می کنند، مگر آنکه آنها متعهد به «یکپارچه بودن» به شکل رایه امتیاز به کار، حقوق بشر و سلامت محیط زیست باشند.

این است چالش سازمان جهانی تجارت، چالشی که جدیدترین بحث انگیزترین مسأله این نهاد قدرتمند جهانی می باشد. اگر تظاهرات در سیاتل به خشونت هرج و مرج آمیز تبدیل نشود و اگر مذاکره کنندگان بتوانند به نحوی اختلافات خود را کنار بگذارند، در آن صورت گفت و گویی جدید احتمالاً برقرار می شود که شاید مطلوب باشد که تلاش شود جهان را مکانی بهتر بسازیم.

